

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

**ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНИХ
ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ**

Методичні рекомендації
з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних
завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 052
«Політологія»

Київ 2022

УДК 321

C79

Укладач: Стеценко С.В., канд. іст. наук, доцент

Рецензент: Лич В.М., д-р економічних наук, професор

Відповідальний за випуск Є.В. Перегуда, докт. політ. наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права

Затверджено на засіданні кафедри політичних наук і права, протокол №12 від 21 червня 2022 р.

Історія зарубіжних політичних вчень: Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія». Уклад. С.В. Стеценко. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2022. 36 с.

Подано зміст лекційного курсу, плани практичних занять, тематику індивідуальних завдань та рекомендації з їх підготовки, тестові завдання, питання підсумкового контролю, основи політики академічної доброчесності та політики відвідуваності, методичне забезпечення курсу.

Призначено для студентів спеціальності «Політологія».

© КНУБА, 2021

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Мета та завдання навчальної дисципліни	4
Методи навчання.....	6
Зміст лекційного курсу	8
Плани практичних занять	12
Тематика індивідуальних завдань. Вимоги до індивідуальних завдань.	18
Тестові запитання до курсу	21
Система оцінювання	29
Питання підсумкового контролю.....	31
Політика щодо академічної доброчесності	33
Політика щодо відвідування	33
Методичне забезпечення	34

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

«Історія зарубіжних політичних вчень» - базова нормативна дисципліна для спеціальності «Політологія», яка відкриває навчальний процес для першокурсників. Міждисциплінарність навчального курсу полягає у з'ясуванні політологічних проблем історичного знання про минуле і сучасне людського суспільства.

Історія зарубіжних політичних вчень подається через висвітлення відповідних етапів генези теоретичного знання про політичні феномени. Лекційний формат навчального курсу розглядає світ політичного в логіко-понятійному виразі через призму історичного підходу. Акцентується нерозривна єдність політичної теорії і політичної практики в їх історичному розвитку.

Навчальний курс розкриває політичну теорію як сукупність впорядкованих досліджень політичних проблем, що здобули визнання різних соціо-гуманітарних наук. Історія зарубіжних політичних вчень центрується довкола поступу ідей щодо виникнення модерної суверенної демократичної держави, в якій незаперечного авторитету набувають права людини. Виокремлюється історія пошуку відповіді, зокрема західного світу, щодо обґрунтування нової політичної форми організації людської спільноти - нації.

Завершує і тематично систематизує навчальний курс «Історія зарубіжних політичних вчень» короткий огляд мейнстріму сучасної політичної науки.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування системи наукових знань з історії виникнення, розвитку та становлення зарубіжних політичних вчень в їх логіко-понятійному виразі. Набуття студентами навичок наукового аналізу суспільно-політичних реалій, що сприяють релевантності інтелектуально-моральної рефлексії студентів.

Компетентності студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності	
ЗК01	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК03	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК04	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК07	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності	
СК1	Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
СК2	Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
СК3	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
СК4	Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та

	глобальних студій у фаховій діяльності.
СК6	Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
СК9	Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що досягаються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН07	Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.
ПРН09	Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
ПРН10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- об'єкт, предмет, методи та закономірності розвитку історії зарубіжних політичних вчень; володіти понятійно-категоріальним апаратом;
- теорії та концепти зарубіжної політичної науки;
- сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, суб'єкт-об'єктний ряд політики на різних етапах світової історії;
- права людини і громадянина.

Вміти:

- визначати теоретичні та практичні компоненти політичного знання, роль та функції їх щодо політичних рішень;
- здійснювати критичний аналіз теорій та концептів зарубіжної політичної думки;
- застосовувати політичні знання в професійній та громадсько-політичній діяльності.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення курсу «Історія зарубіжних політичних вчень» здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів над першоджерелами та навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань, модульного контролю, складання іспиту.

Лекція як провідна організаційна форма навчального процесу вводить в предметне поле дисципліни, знайомить з найбільш важливими проблемами історії зарубіжних політичних вчень, забезпечує системність знань. Наявність конспекту лекцій допоможе студентам здобути цілісні знання з опорою на новітні досягнення світової соціогуманітарної науки. Викладач постійно оновлює, доопрацьовує, систематизує лекційний матеріал, подає його в навчально-орієнтованій інтерпретації.

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами джерельної бази навчального курсу; посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формулюють запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки, погляди, демонструють вміння та навички правового аналізу новітніх політико-правових процесів та явищ.

Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання спеціальності 052 «Політологія» охоплюють теми з курсу «Історія зарубіжних політичних вчень». Кожна тема містить окремі питання, висвітлення яких розкриває проблему в цілому.

Для підготовки до семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук і права (ауд. 432). Крім того, бібліотека та навчально-методичний кабінет володіють розгалуженими фондами періодичних видань, ознайомлення з якими допоможе студентам актуалізувати отримані знання з історії зарубіжних політичних вчень, зокрема з включенням емпіричного матеріалу

Під час роботи на семінарі студенти повинні продемонструвати свої знання вільно оперуючи засвоєним понятійно-категоріальним апаратом історії зарубіжних політичних вчень.

Високу оцінку студент отримує тоді, коли системно логічно висвітлює навчальну проблему своїми словами, користуючись власним конспектом та відповідними записами.

Перші доповіді з питань семінару варто розраховувати на 10-15 хв., як правило, з трибуни перед аудиторією. Подальше обговорення доповіді включає такі форми участі в семінарі: доповнення, запитання, зауваження, побажання, розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево. Якщо заняття з дисципліни проводить інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів на початку вивчення дисципліни.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

I СЕМЕСТР

Змістовий модуль 1. Предмет, об'єкт, методологія дисципліни. Політична думка Стародавнього світу, Греції та Риму.

Тема 1. Теоретико-методологічні засади «Історії зарубіжних політичних вчень».

Предмет «Історії зарубіжних політичних вчень». Мета і завдання навчальної дисципліни. Зародження, основні етапи розвитку і періодизація. Методи та функції «Історії зарубіжних політичних вчень».

Тема 2. Політична думка Стародавнього світу.

Матеріальні передумови виникнення і розвитку політичної думки. Погляди на державу і право в країнах Стародавнього Сходу. Пам'ятки політичної думки Стародавнього Єгипту і Месопотамії. Політична думка Стародавньої Індії. Основні течії суспільної думки Стародавнього Китаю (конфуціанство, легізм, даосизм, моїзм).

Тема 3. Політична думка Стародавньої Греції: політичні вчення Платона та Аристотеля.

Політична думка античної Греції; періодизація, Демокрит, софісти, Сократ. Платон про ідеальну державу: про виникнення держави, її сутність та владу; еволюція форм державного правління та шляхи переходу до ідеальної держави; політика як знання і мистецтво. Політико-правове вчення Аристотеля: походження та сутність полісної держави; політична сутність людини, сутність влади та механізми її здійснення; про досконалий державний устрій.

Тема 4. Політичні вчення Стародавнього Риму.

Сутність політичного життя римського суспільства. Політичне вчення Цицерона: походження та взаємозв'язок держави і права; сутність держави та її форми; уявлення про ідеального громадянина, ідеального правителя та ідеальну державу. Політичні ідеї римських стоїків, вчення Сенеки. Політичні погляди римських юристів.

Тема 5. Політичні вчення доби Середньовіччя.

Основні риси і особливості політичної думки середніх віків. Схоластика. Теократична доктрина Августина Блаженного. Вчення Фоми Аквінського. Класифікація форм держави. Обґрунтування влади і законів.

Вчення про закони Марсилія Падуанського. Політико-правові напрямки в ісламі.

Змістовий модуль 2. Історія політичної думки періоду Відродження та початку Нового часу.

Тема 6. Політичні вчення доби Відродження та Реформації.

Зміна світогляду європейських мислителів: від схоластики до раціоналізму. Гуманістичний світогляд. Державно-правові погляди Ніколо Макіавеллі. Політико-правові ідеї Реформації: Мартін Лютер, Жан Кальвін, Фауст Соцін. Теорія державного суверенітету Жана Бодена. Утопічний соціалізм Томаса Мора і Томазо Кампанелли.

Тема 7. Політичні вчення Західної Європи на початку Нового часу.

Сутність та призначення держави ранньомодерної доби. Гуго Гроцій про державу і право. Проблеми державності, права, миру і порядку у вченні Томаса Гоббса. Політичне вчення Бенедикта Спінози. Джон Локк про лібералізм, державу і право.

II СЕМЕСТР

Змістовий модуль 3. Особливості політичної думки Просвітницької доби Франції, США, Англії.

Тема 8. Просвітництво як культурно-ідеологічний та суспільно-політичний рух.

Просвітництво як суспільно-політичний феномен. Соціально-політичний утопізм. Просвітницький «раціоналізм». Метафізичність пізнання, антиісторизм. Романтизм як реакція на просвітницький раціоналізм. Є. Гофман. Соціалізація науки.

Політико-правова теорія Шарля-Луї Монтескьє (про розподіл влади). Суспільний договір Жан-Жака Руссо: історія, теорія, практика. Соціалістично-комуністична утопія. Габріель-Бонно Маблі, Мореллі. Просвітницький атеїзм і радикалізм. Жан Мельє.

Тема 9. Північноамериканська політична думка Просвітницької доби.

Демократичний радикалізм Томаса Пейна. Ліберальний демократизм Томаса Джефферсона, «Демократичні принципи». Теорія федералізму А. Гамільтона.

Тема 10. Політико-просвітницька думка Англії.

Політична філософія Адама Сміта. Вікторіанський лібералізм Джона-Стюарта Мілля, «Індивідуальна свобода і межі суверенності індивіда».

Змістовий модуль 4. Політико-правова думка Західної Європи (від доби Великої французької революції до кінця XIX століття).

Тема 11. Політичні вчення доби Великої французької революції.

Ліберально-демократичні ідеї Жана-Антуана де Кондорсе. Теорія консерватизму Едварда Берка, «Права людини».

Тема 12. Німецька класична політична філософія.

Іммануїл Кант про мораль, право, політику. Політична філософія Г.-В.-Ф. Гегеля «Суспільство і держава».

Тема 13. Соціально-політичні утопії XIX століття. Марксизм як новий тип соціального мислення.

Політичний технократизм і сцієнтизм Клода-Анрі де Рувруа Сен-Сімона. Соціально-психологічний політичний прагматизм Франсуа-Марі-Шарля Фур'є. Комуно-реформізм Роберта Оуена. Революційно-комуністичні утопії 30-50-х рр. XIX ст.: Л.-О. Бланкі, В.Вейтлінг.

Теоретико-методологічні засади класичного марксизму. Революційно-комуністична теорія марксизму. Карл Маркс, Фрідріх Енгельс «Німецька ідеологія», «Маніфест Комуністичної партії».

Критичний соціал-демократичний марксизм. Карл Каутський. «Антимарксизм» Едуарда Бернштейна.

Постмарксистські концепції. Ленінське вчення про політику, владу, державу; теорія перманентної революції Л. Троцького; прагматична теорія суспільного розвитку М.Бухаріна; неомарксистська концепція А. Грамші. «Залізний закон олігархії» Р. Міхельса.

Тема 14. Соціально-політична думка Західної Європи кінця XIX ст.–поч. XXст.

Теорія політики Макса Вебера. Теорія демократії Ж.-А.-К. де Токвіля. Теорія еліт і політичного (правлячого) класу В. Парето і Г. Москі. Політичний раціовіталізм Хосе Ортеги-і-Гасета.

Тема 15. Теорії інституціоналізму. «Реалістичні» тенденції в політичній науці.

Теорія інституціоналізму Моріса Оріу. Теорія «політичного» у концепції Карла Шмітта. Теорія елітарної демократії Йозеса Шумпетера. Проблеми ідеології та утопії в політичній концепції Карла Мангейма.

Змістовий модуль 5. Політико-правові парадигми та концепти (напрямки) (XX – поч. XXI ст.)

Тема 16. Біхевіоралістичні теорії політики.

Фундатор американської політологічної науки Чарльз Мерріам. Біхевіористська концепція предмету політичної науки Геральда Лассуелла. Теорія «зацікавлених груп» Артура Бентлі.

Тема 17. Нормативні теорії влади і демократії. Теорії модернізації.

Поліархічна теорія демократії Роберта Даля. Теорія демократії Джованні Сарторі. Основи політичної науки Моріса Дюверже. Консоціальна демократія Арндта Лейпхарда.

Тема 18. Теорія системного та структурно-функціонального аналізу політики.

Структурний аналіз політики Талкота Парсонса. Системний функціоналізм політичної теорії Габріеля Алмонда. Адаптивний концепт аналізу в політиці Девіда Істона. Методологічні засади постструктуралізму Мішеля Фуко.

Тема 19. Компаративний і комунікативний аналіз політики.

Ханна Арндт про тоталітаризм та політичну свободу як джерело людської гідності. Теорія політичної комунікації Юргена Хабермаса. Проблеми компаративного аналізу Девіда Аптера.

Тема 20. Теорія розвитку світової політики.

Концепція світової першості Збігнева Бжезінського («Велика шахівниця та гегемонія США»). Геополітична компаративістика Стейна Роккана («Теорія Європи»); критичні точки історії; електоральні дослідження Роккана.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

I СЕМЕСТР

Змістовий модуль 1. Предмет, об'єкт, методологія дисципліни. Політична думка Стародавнього світу, Греції та Риму.

Практичне заняття 1. Теоретико-методологічні засади «Історії зарубіжних політичних вчень».

План семінарського заняття:

1. Предмет «Історії зарубіжних політичних вчень».
2. Методологічні засади «Історії зарубіжних політичних вчень».
3. Основи наукової періодизації «Історії зарубіжних політичних вчень».

Практичне заняття 2. Політична думка Стародавнього світу.

План семінарського заняття:

1. Політичні ідеї Стародавнього Єгипту та Месопотамії.
2. Особливості політичних ідей Стародавньої Індії.
3. Політичні вчення Стародавнього Китаю.

Практичне заняття 3. Політична думка Стародавньої Греції: політичне вчення Платона.

План семінарського заняття:

1. Логіко-понятійне обґрунтування політики мислителями античності.
2. Політичне вчення Платона:
 - 2.1. Платон про виникнення держави, її сутності та влади.
 - 2.2. Еволюція форм державного правління та шляхи переходу до ідеальної держави.
 - 2.3. Платон про власність, соціальну структуру, політичний устрій в ідеальній державі.
 - 2.4. Політика як знання і мистецтво.

Практичне заняття 4. Політична думка Стародавньої Греції: політичне вчення Аристотеля.

План семінарського заняття 4.1.:

Реферування першоджерел. Платон «Держава», Аристотель «Політика»

План семінарського заняття 4.2.:

1. Аристотель про методологію побудови політичної теорії.
2. Політична сутність людини.
3. Аристотель про досконалий державний устрій.
4. Аристотель про виховання людини.

Практичне заняття 5. Політичні вчення Стародавнього Риму.

План семінарського заняття 5.1.:

1. Сутність політичного життя римського суспільства.
2. Політичне вчення Цицерона.

План семінарського заняття 5.2.:

1. Політичні ідеї римських стоїків. Політичне вчення Сенеки.
2. Сутність політичних поглядів римських юристів.

ЛЕКЦІЯ 6. Політичні вчення доби Середньовіччя.

План семінарського заняття 6.1.:

1. Історичні, економічні та суспільно-політичні умови виникнення християнства.
2. Політичні погляди Аврелія Августина.
3. Фома Аквінський та його політична доктрина.
4. Політична концепція Марсилія Падуанського.

План семінарського заняття 6.2.:

Модульний контроль. Тести.

Змістовий модуль 2. Історія політичної думки періоду Відродження та початку Нового часу.

ЛЕКЦІЯ 7. Політичні вчення доби Відродження та Реформації.

План семінарського заняття 7.1.:

1. Політичне вчення Нікколо Макіавеллі.
2. Вчення Жана Бодена про державу.

План семінарського заняття 7.2.:

1. Соціально-політичний зміст реформаторства М. Лютера, Т.Мюнцера, Ж. Кальвіна.
2. Томас Мор і Томазо Кампанелла – класичні представники утопічного соціалізму.

ЛЕКЦІЯ 8. Політичні вчення Західної Європи на початку Нового часу. Політична думка революції XVII ст. в Голландії.

План семінарського заняття 8.1.:

1. Вчення Гуго Гроція про державу і право.
2. Політичне вчення Бенедикта Спінози.

План семінарського заняття 8.2.:

Захист, презентація індивідуальних завдань.

Практичне заняття 9-10. Політичні вчення Західної Європи на початку Нового часу. Політична думка революції XVII ст. в Англії.

План семінарського заняття 9-10.1.:

1. Політичне вчення Томаса Гоббса.
2. Лібералізм Джона Локка.
3. Політична концепція Девіда Юма.

План семінарського заняття 9-10.2.:

Модульний контроль. Тести.

II СЕМЕСТР

Змістовий модуль 3. Особливості політичної думки Просвітницької доби Франції, США, Англії.

Практичне заняття 11. Просвітництво як культурно-ідеологічний та суспільно-політичний рух.

План семінарського заняття:

1. Просвітництво як суспільно-політичний феномен. Соціалізація науки
2. Соціально-політичний утопізм.
3. Романтичний напрямок.
4. Французька політична думка доби Просвітництва.
5. Політичне вчення Шарля-Луї Монтеск'є.
6. Концепція «суспільного договору» Жан-Жака Руссо.

Практичне заняття 12. Північноамериканська політична думка Просвітницької доби.

План семінарського заняття:

1. Ідеї демократичного устрою держави та народного суверенітету у вченнях Б. Франкліна, Т. Пейна і Т. Джефферсона.
2. Політичні концепції централістів-федералістів Дж. Адамса, А.Гамільтона і Дж. Медісона.

Практичне заняття 13. Політико-просвітницька думка Англії.

План семінарського заняття:

1. Економічні засади політичної філософії Адама Сміта.
2. Вікторіанський лібералізм Джона-Стюарта Мілля.

Змістовий модуль 4. Політико-правова думка Західної Європи (від доби Великої французької революції до кінця XIX століття).

Практичне заняття 14. Політичні вчення доби Великої французької революції.

План семінарського заняття:

1. Загальна характеристика передумов та сутності Великої французької революції.
2. Едмунд Берк – основоположник класичного консерватизму.
3. Критика революції у політичній концепції Ж. де Местра.
4. Політичне вчення Б. Констана.
5. Політичне вчення Ж.-М. Кондорсе.

Практичне заняття 15. Німецька класична політична філософія.

План семінарського заняття:

1. Особливості становлення політичної думки в Німеччині.
2. І. Кант про право, мораль та політику.
3. Держава і громадянське суспільство у вченні Г.-В.-Ф. Гегеля.

Практичне заняття 16. Соціально-політичні утопії XIX століття. Марксизм як новий тип соціального мислення.

План семінарського заняття 16.1.:

1. Політичне вчення К.-А. де Сен-Сімона.
2. Суспільно-політичний прагматизм Ф.-М.-Ш. Фур'є.
3. Практичний комунізм Р. Оуена. Робітничий комунізм Л.-О. Бланкі та В. Вейтлінга.

План семінарського заняття 16.2.:

1. Сутність марксизму як нового типу соціально-політичних вчень.
2. Марксистська концепція держави і влади.
3. «Демократичний соціалізм» Е. Берштейна.
4. Концепція суспільного прогресу Карла Каутського.

Практичне заняття 17. Соціально-політична думка Західної Європи кінця XIX ст.–поч. XXст.

План семінарського заняття:

1. Теорія політики М. Вебера.
2. Теорія демократії А. де Токвіля.
3. Теорії еліт і політичного класу В. Парето і Р. Моски.
4. Політичний раціовіталізм Х. Ортеги-і-Гасето.

Практичне заняття 18. Теорії інституціоналізму. «Реалістичні» тенденції в політичній науці.

План семінарського заняття 19.1.:

1. М. Оріу як засновник теорії інституціоналізму.
2. К. Шмідт про сутність, поняття і категорії «політичне».
3. Й. Шумпетер як теоретик політичної методології.
4. Теорія пізнання соціально-політичних процесів К. Мангейма.

План семінарського заняття 19.2.:

Захист, презентація індивідуальних завдань.

Змістовий модуль 5. Політико-правові парадигми та концепти (напрямки) (XX – поч. XXI ст.)

Практичне заняття 19. Біхевіоралістичні теорії політики.

План семінарського заняття:

1. Чиказька школа політологічних досліджень. Біхевіоралізм про політичний процес як процес реалізації людської волі.
2. Основні параметри нової політичної науки за Ч. Мерріамом.
3. Біхевіористські засади теорії політики Г. Лассуелла.
4. Наукова методологія і теорія емпіричних досліджень А. Бентлі.

Практичне заняття 20. Нормативні теорії влади і демократії. Теорії модернізації.

План семінарського заняття:

1. Концептуальні засади нормативних політичних теорій.
2. Р. Даль як засновник концепції поліархічної демократії.
3. Демократія як селективна поліархія в концепції Д. Сарторі.
4. Основи політичної науки М. Дюверже.
5. Політична теорія Р. Арона.
6. Сутність теорії справедливості Дж. Роулза.
7. Сутність теорії політичної модернізації і розвитку С. Гантінгтона.

Практичне заняття 21. Теорія системного та структурно-функціонального аналізу політики.

План семінарського заняття:

1. Т. Парсонс як засновник школи структурного функціоналізму.
2. Г. Алмонд та Д. Істон як засновники системного аналізу політики.
3. Структуралізм у політичній теорії К. Леві-Строса.
4. Постструктуралізм М. Фуко.

Практичне заняття 22. Компаративний і комунікативний аналіз політики.

План семінарського заняття:

1. Обґрунтування тоталітаризму Х. Арндт.
2. Загальна характеристика комунікативної політології Ю. Габермаса.
3. Загальна характеристика компаративної політології Д. Аптера.

Практичне заняття 23. Теорія розвитку світової політики.

План семінарського заняття 23.1.:

1. С. Гантингтон про цивілізаційний розвиток.
2. Порівняльна геополітика С. Роккана.
3. Теорія політичного розвитку З. Бжезінського.

План семінарського заняття 23.2.:

Комплексний модульний контроль. Контрольна робота.

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель TimesNewRoman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі PowerPoint. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях. Також в якості індивідуального завдання може бути зарахована участь у конкурсах та олімпіадах.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань

Перший семестр

1. Місце і роль «Історії зарубіжних політичних вчень» у системі соціогуманітарного знання.
2. Про підтримку та зміцнення влади (трактат «Артхашастра»).
3. Соціально-політичні ідеї у вченні Конфуція.
4. Політичне вчення школи легістів.
5. Платон про політику як знання і мистецтво.
6. Аристотель про політичну суть людини-громадянина.
7. Цицерон про громадянина як суб'єкта права та держави.
8. Політична концепція Сенеки.
9. Етико-політичні погляди стоїків.
10. Політична доктрина Фоми Аквінського.
11. Політична концепція Марсилія Падуанського.
12. Політичне вчення Нікколо Макіавеллі.
13. Вчення Жана Бодена про державу.

14. Соціально-політичний зміст Реформації.
15. Політична філософія Томаса Мора і Томмазо Кампанелли.
16. Порівняльна характеристика політичних ідей Бенедикта Спінози і Гуго Гроція.
17. Томас Гоббс про співвідношення суспільства та держави.
18. Ліберально-філософська теорія Джона Локка.
19. Політичні і правові ідеали Вольтера.

Другий семестр

20. Політичне вчення Шарля-Луї Мотеск'є.
21. Політичне вчення Жан Жака Руссо.
22. Політичне вчення Мореллі.
23. Політичне вчення Джамбатіста Віко
24. Томас Пейн про державу.
25. Політичні ідеї Томаса Джефферсона.
26. Політичне вчення Джеймса Медісона.
27. Політико-правове А. Гамільтона
28. Едмунд Берк – основоположник класичного консерватизму.
29. Політичне вчення Б. Констана.
30. Вчення Ж. А. де Кондорсе про природні права людини та політичні свободи громадян.
31. Вплив Алексіса де Токвіля на розвиток теорії демократії.
32. Макс Вебер – засновник сучасної політичної науки.
33. Загальні особливості розвитку політичної думки в Західній Європі на рубежі XIX-XX ст.
34. Роберт Міхельс – засновник сучасної партології.
35. Лев Троцький як політичний теоретик і практик.
36. Політична теорія Карла Шмітта.
37. Теорія інституціоналізму М. Оріу.
38. Теорія елітарної демократії Йозефа Шумпетера.
39. Політична ідеологія і утопія в теорії Карла Мангейма.
40. Чиказька школа як перший науковий центр політологічних досліджень.
41. Біхевіоризм як нова парадигма політичної науки.
42. Наукова теорія і теорія емпіричних досліджень А. Бентлі.
43. Роберт Даль як засновник теорії плюралістичної демократії.
44. Особливості флорентійської школи політичної науки.
45. Теорія демократії де Сарторі.
46. Політична теорія Р. Арона.
47. Основи політики М. Дюверже.
48. Талкотт Парсонс як засновник школи структурного функціоналізму.

49. Г. Алмонд, Д. Істон – засновники системного аналізу політики.
50. Політична комунікація як об'єкт дослідження Юргена Хабермаса.
51. Ханна Арендт про тоталітаризм.
52. Компаративістська політична наука (за Д. Аптером).
53. Теорія справедливості Дж. Роулза.
54. Теорія модернізації і розвитку Самюеля Гантінгтона.
55. Критичний раціоналізм К. Поппера.
56. Технократичні теорії Т. Веблена і Дж. Гелбрайта.
57. Теорія індустріального та постіндустріального суспільства Д.Белла.
58. Концепція інформаційного суспільства Й. Масуди і М.Кастельса.
59. Цивілізаційний розвиток (за С. Гантінгтоном).
60. С. Роккан про геополітику.
61. Концепція Збігнева Бжезінського про світову першість.

ТЕСТОВІ ЗАПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Яка із зазначених шкіл не відноситься до давньокитайських вчень про державу і право:

- а) школа Конфуція;
- б) школа юристів;
- в) теологічна школа томізму;
- г) моїстична школа.

2. В якій давньоіндійській пам'ятці визначилася роль закону у людському бутті:

- а) «Артхашастра»;
- б) закону Ману;
- в) Рамаєна;
- г) Рігведа.

3. Кому належить вислів: «Раби – це знаряддя, що говорить»:

- а) Ксенофону;
- б) Платону;
- в) Аристотелю;
- г) Конфуцію.

4. Яку з нижченаведених категорій населення Платон не відносив до жодного стану:

- а) філософів;
- б) землеробів, ремісників, торговців;
- в) воїнів;
- г) рабів.

5. Концепцію ідеальної держави Платон виклав у творі:

- а) «Домострой»;
- б) «Нікомахова етика»;
- в) «Держава»;
- г) «Політика».

6. Хто із мислителів Стародавньої Греції принцип законності використовував як базисний критерій для класифікації та характеристики різних форм державного устрою і правління:

- а) Платон;
- б) Сократ;
- в) Демокрит;
- г) Аристотель.

7. Хто із мислителів Стародавньої Греції: висловлювався проти демократичного устрою полісів, а кращою формою правління вважав аристократію, яка здійснює свою владу на підставі законів:

- а) Геракліт;
- б) Платон;

в) Піфагор;

г) Сократ.

8. Хто із мислителів Стародавньої Греції здійснив обґрунтування «людини як політичної істоти»:

а) Сократ;

б) Арістотель;

в) Платон;

г) Демокріт.

9. Хто із мислителів Стародавнього Риму вважав, що взаємовідносини людей повинні чітко базуватися на принципі «Чого не бажаєш собі, не бажай і іншим»:

а) Сенека;

б) Катон;

в) Епіктет;

г) Цицерон.

10. Мислителі якої школи започаткували науку - юриспруденцію:

а) школи юристів («фадзя») Давнього Китаю;

б) теологічні школи томізму;

в) школи римських юристів;

г) моїстичної школи.

11. Засновником якої теорії був Фома Аквінський:

а) даосизм;

б) софізм;

в) томізм;

г) моїзм.

12. Захищаючи абсолютистські форми правління, Ж. Боден обмежував суверенітет глави держави:

а) сферою державних відносин;

б) відносинами приватної власності;

в) демократією;

г) тиранією.

13. Визначте положення, яке не відносять до концепцій Н.Макіавеллі про сприяння розвитку держави і забезпечення стабільності суспільства:

а) створення умов для праці обдарованим людям;

б) сприяння розвитку торгівлі, ремесел та землеробства;

в) встановлення розумних податків;

г) забезпечення захисту приватної власності;

д) встановлення політичної монархії.

14. Яке з визначень «держави» належить Г. Гроцію:

а) держава – це політичний стан суспільства (стан владарювання та підлеглості), політичних відносин (відносин панування і підкорення) з органами влади, юстицією, правом, відповідними законами;

б) держава – є виразником політичною влади , джерелом якої є народ;

в) держава – це досконала угода вільних від природи людей, укладена заради додержання права і спільного інтересу;

г) держава – це форма людської єдності і співробітництва, яка виникає у відповідь на потреби природи і розуму.

15. Н. Макіавеллі абстрагує від конкретних історичних форм держави (поліс, монархія, республіка, олігархія) застосовував термін «Stato» (держава) і дав його визначення:

а) держава – це політичний стан суспільства (стан владарювання та підлеглості), політичних відносин (відносин панування і підкорення) з органами влади, юстицією, правом, відповідними законами;

б) держава – є виразником політичною влади , джерелом якої є народ;

в) держава – це досконала угода вільних від природи людей, укладена заради додержання права і спільного інтересу;

г) держава – це форма людської єдності і співробітництва, яка виникає у відповідь на потреби природи і розуму.

16. Хто із мислителів – представників державно-правових вчень Нового Часу визначив три моменти становлення держави як політичного організму: природний стан, перехід до держави, державний стан:

а) Г. Гроцій;

б) Т Гоббс;

в) Б. Спіноза;

г) Дж. Локк.

17. Хто з мислителів Нового Часу одним з перших в історії політичних вчень здійснив системний аналіз демократії як форми реалізації людиною потреб свободи:

а) Г. Гроцій;

б) Т Гоббс;

в) Б. Спіноза;

г) Дж. Локк.

18. Хто з мислителів нового часу розробив концепцію поділу влади на законодавчу, виконавчу і федеративну:

а) Г. Гроцій;

б) Т Гоббс;

в) Б. Спіноза;

г) Дж. Локк.

19. Хто з представників французького Просвітництва визначив концепцією «освіченого абсолютизму»:

- а) Ш. Монтеск'є;
- б) К. Гельвецій;
- в) Вольтер;
- г) П. Гольбах.

20. Який із законів Ш. Монтеск'є не відносив до основних природних законів:

- а) прагнення людей жити з такими, як вони самі;
- б) потяг однієї людини до іншої (любов, дружба, товариство);
- в) прагнення людини добувати собі їжу;
- г) колективізм людей, їх намагання жити в суспільстві.

21. Хто з мислителів Просвітництва визначив принцип політичної свободи людини: «Свобода є право робити все, що дозволено законами»:

- а) Ш. Монтеск'є;
- б) К. Гельвецій;
- в) Вольтер;
- г) П. Гольбах.

22. Хто з представників французького Просвітництва поділ державної влади пов'язував з конституцією держави:

- а) Ш. Монтеск'є;
- б) К. Гельвецій;
- в) Ж.-Ж. Руссо;
- г) П. Гольбах.

23. Джерелом багатства, за А. Смітом, є:

- а) гроші;
- б) земля;
- в) нагромадження капіталу;
- г) зовнішня торгівля.

24. Розвиток капіталізму, за Д. Рікардо, відбувається під впливом:

- а) дії об'єктивних економічних законів;
- б) розвитку торгівельних зв'язків;
- в) жорсткої регламентації економіки з боку держави;
- г) загострення класових суперечностей.

25. Хто із представників американського Просвітництва був ініціатором та автором плану об'єднання штатів у конфедерацію під назвою «Сполучені колонії Північної Америки»:

- а) Томас Пейл;
- б) Бенджамін Франклін;
- в) Томас Джефферсон;
- г) Александер Гамільтон.

26. Хто із представників американського Просвітництва запропонував назвати майбутню, звільнену від колоніальної залежності, державу «Сполученими Штатами Америки»:

- а) Томас Пейл;
- б) Бенджамін Франклін;
- в) Томас Джефферсон;
- г) Александер Гамільтон.

27. За К. А. Сен-Сімоном, формою нового суспільства є:

- а) асоціація;
- б) корпорація;
- в) демократія;
- г) колектив.

28. Джерелом якого вчення став утопічний соціалізм:

- а) кейнсіанства;
- б) монетаризму;
- в) марксизму;
- г) інституціоналізму.

29. Що, на думку Шарля Фур'є, є рушійною силою соціального прогресу:

- а) протиріччя між продуктивними силами та виробничими відносинами;
- б) класові суперечності;
- в) пристрасті людей;
- г) природні умови.

30. Хто з філософів державно-правової думки Німеччини висунув концепцію світового союзу незалежних правових держав:

- а) Г. Гегель;
- б) Й. Фіхте;
- в) І. Кант;
- г) Г. Гуго.

31. Хто з філософів державно-правової думки Німеччини походження держави розглядав як акт договору між людьми, що укладається з метою взаємної вигоди:

- а) Г. Гегель;
- б) Й. Фіхте;
- в) І. Кант;
- г) Г. Гуго.

32. Яку форму правління відстоював Г. Гегель:

- а) конституційну монархію;
- б) демократію;
- в) аристократію;

г) абсолютизм.

33. Яку форму правління І. Кант вважав демократичною:

а) абсолютизм;

б) аристократію;

в) владу, побудовано за принципом поділу її на законодавчу і виконавчу;

г) демократію.

34. Хто був засновником історичної школи права:

а) Г. Гегель;

б) Ф. Савіньї;

в) І. Кант;

г) Г. Гуго.

35. На які групи поділяв закони І. Бентам:

а) всезагальні, загальні, одиничні;

б) досконалі, недосконалі, ординарні, трансцендентні;

в) природні, позитивні, суспільні;

г) природні, позитивні, божественні.

36. Хто з представників історичної школи права визначали свободу як необхідність постійно робити вибір і нести відповідальність за його наслідки:

а) Ф. Савільї;

б) Г. Пухта;

в) А. Тосквіль;

г) Б. Констан.

37. Основним законом капіталізму, за К. Марксом є:

а) зростання добробуту населення;

б) зростання багатства капіталістів і бідності трудящих;

в) зростання органічної будови капіталу;

г) збільшення виробництва додаткової вартості.

38. Який новий напрям економічної теорії сформулював Дж.М.Кейнс:

а) теорію інвестицій;

б) теорію державного регулювання економіки;

в) теорію цінних паперів;

г) теорію циклічних коливань.

39. Ордоліберацізм – це:

а) німецький неолібералізм;

б) англійський неолібералізм;

в) французький неолібералізм;

г) американський неолібералізм.

40. Методологія інституціоналістів найбільше спільних рис має з методологією:

- а) чиказької школи;
- б) історичної школи;
- в) класичної школи;
- г) критичної школи.

41. Хто з представників інституціоналізму сформував теорію суспільного вибору:

- а) М. Бюкенен;
- б) Р. Коуз;
- в) Дж. Гелбрейт;
- г) Т. Веблен.

42. Хто був лідером соціально-правового напрямку інституціоналізму:

- а) У. Мітчелл;
- б) Р. Коуз;
- в) Дж. Коммонс;
- г) Т. Веблен.

43. Хто із західноєвропейських мислителів XIX-XX ст. започаткував державно-правові теорії позитивізму:

- а) О. Конт;
- б) Дж. Остін;
- в) Г. Кельзен;
- г) Р. Ієрінг.

44. Хто із західноєвропейських мислителів XIX-XX ст. обґрунтував основні засади нормативізму (нормативістської теорії права):

- а) О. Конт;
- б) Дж. Остін;
- в) Г. Кельзен;
- г) Р. Ієрінг.

45. Родоначальником якої соціологічної теорії юриспруденції був австрійський юрист Євгеній Ерліх:

- а) теорії «живого» (вільного) права;
- б) теорії солідаризму;
- в) теорії «держави загального благоденства»;
- г) нормативістської теорії права.

56. В якому році вперше німецький державознавець Г. Геллер запровадив у науковий обіг поняття «соціальна держава»:

- а) 1913 р.;
- б) 1929 р.;
- в) 1931 р.;

г) 1936 р..

47. Хто з філософів початку ХХ ст. розробив державно-правове вчення інституціоналізму:

- а) М. Оріу;
- б) Є. Ерліх;
- в) Л. Дюгі;
- г) Г. Спенсер.

48. Основним елементом політичної теорії біхевіоризму є:

- а) мораль;
- б) поведінка;
- в) право;
- г) закон.

49. Поліархія - це:

- а) наука;
- б) теорія;
- в) метод;
- г) демократія.

50. Хто запровадив в науковий обіг поняття «постструктуралізм»:

- а) А. Лейпхард;
- б) Т. Парсонс;
- в) М. Фуко;
- г) Х. Арндт.

51. Політичну компаративістику можна охарактеризувати як:

- а) модернізацію;
- б) комунікацію;
- в) порівняльну політологію;
- г) контроль суспільства над владою.

52. Хто із західних політологів став фундатором поняття «відкрите суспільство»:

- а) К. Поппер;
- б) Ю. Габермас;
- в) С. Роккан;
- г) Д. Аптер.

53. Засновником якої політичної теорії став Деніел Белл:

- а) деідеологізації політики;
- б) стадій росту;
- в) інформаційного суспільства;
- г) індустріального та постіндустріального суспільства.

54. Хто з розробників теорій світового політичного розвитку в якості центральної категорії розглядав «цивілізацію»:

- а) З. Бжезінський;

- б) С. Гантінгтон;
- в) С. Роккан;
- г) Г. Кіссінджер.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання			Індивідуальне завдання	Залік	Сума балів
Семестр I					
Змістові модулі					
1	2		40		100
30	30				
Семестр II			Індивідуальне завдання	Екзамен	
Змістові модулі					
3	4	5			
20	15	15			

Шкала оцінювання індивідуального завдання

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту

добре		та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Умови допуску до підсумкового контролю

1. Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

2. Студент, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

3. Студент має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться студентам до початку вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предметне поле «Історії зарубіжних політичних вчень».
2. Методи та функції «Історії зарубіжних політичних вчень».
3. Наукова періодизації історії зарубіжних політичних вчень.
4. Пам'ятки політичної думки Стародавньої Індії.
5. Політичні ідеї у вченні Конфуція.
6. Платон про ідеальну державу.
7. Аристотель про «людину як політичну істоту».
8. Ціцерон про взаємозв'язок держави і права.
9. Політична доктрина Фоми Аквінського.
10. Політична концепція Марсилія Падуанського.
11. Н. Макіавелі про політику як мистецтво і науку.
12. Концепція державного суверенітету Ж.Бодена.
13. Вчення Г. Гроція про державу і право.
14. Політичне вчення Б. Спінози.
15. Політичне вчення Т. Гоббса.
16. Ліберально-філософська теорія Дж. Локка.
17. Політико-правова теорія Ш.-Л. Монтеск'є.
18. Концепція народного суверенітету Ж.-Ж. Руссо.
19. Вплив Великої Французької революції на розвиток світової політичної думки.
20. Е. Берк – основоположник класичного консерватизму.
21. Політичне вчення Ж.-М. Кондорсе.
22. А. де Токвіль про демократичну революцію і демократичний процес.
23. Теорія федералізму А. Гамільтона.
24. Політичне вчення І. Канта про право і державу.
25. Політико-правове вчення Г. В. Ф. Гегеля.
26. Політичне вчення К. Маркса і Ф. Енгельса.
27. Теорія політики М. Вебера.
28. Теорія еліт і політичного класу В. Парето і Г. Моски.
29. Теорія інституціоналізму М. Оріу.
30. Теорія «політичного» у К. Шмітта.
31. Біхевіоралістична концепція предмету політичної науки Г. Лассуела.
32. Поліархічна теорія демократії Р. Даля.
33. Структурний аналіз політики Т. Парсонса.
34. Системний функціоналізм в політичній теорії Г. Алмонда.

35. Принципи і методи системного аналізу політичних систем Д. Істона.
36. Теорія політичної комунікації Ю. Габермаса.
37. Компаративний аналіз політики Д. Аптера.
38. Теорія справедливості Дж. Роулза.
39. Теорія політичної модернізації розвитку С. Гантингтона.
40. Технократична теорія Дж. Гелбрейта.
41. Д. Белл про індустріальне суспільство.
42. Концепції інформаційного суспільства Й. Масуди і М. Кастельса.
43. Концепція світової першості З. Бжезінського.
44. Геополітична компаративістика С. Роккана.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання іспиту.

3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання іспиту.

4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Підручники

Історія політичної думки: підручник у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. 2-е вид., перероб. і доп. – Львів: Новий Світ – 2000, 2017. – 404 с.

Навчальні посібники

1. Кирилук Ф. М., Батрименко О. В., Мельник В. М. Історія зарубіжних політичних вчень (презентаційний навчально-методичний посібник). – К.: Центр навчальної літератури, 2022. – 208 с.

2. Любохинець Л. С. Історія політичних та економічних вчень: навч. посіб. – К.: «Центр учбової літератури», 2019. – 294 с.

Методичні праці

1. Історія зарубіжних політичних вчень: методичні рекомендації до вивчення дисципліни, тестові вправи. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2020.

2. Кирилук Ф. М. Практикум з історії зарубіжних політичних вчень: навч.-метод. Комплекс: В 2 ч. – К.: Знання України, 2016. – Ч. 1 - 399 с., ч. 2 - 351 с.

Монографії, хрестоматії, наукові доповіді, наукові статті

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузкий коридор. Держави, суспільства і доля свободи / пер. з англ. Геннадій Шпак. - К.: Наш Формат, 2020. – 520с.: іл.

2. Батлер-Боудон Т. 50 видатних творів. Політика / Пер. з англ. Романа Ключка. – К.: Видавнича група КМ-Букс, 2019. – 480 с.

3. Демократія крізь віки та континенти: погляд здалеку. За ред. Б. Айзехена та С. Стоквелла; пер. з англ. Р. Машкової, О. Хоменко; вступ. слово А. Єрмолаєва. – Харків: Фоліо, 2017.

4. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / За ред. Є. Причепа. – К., 2002.

5. Консерватизм. Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий – К.: Смолоскип, 2000.

6. Лібералізм. Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий – К.: Смолоскип, 2002.

7. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). Видання друге, виправлене і доповнене. – К.: Темпора, 2021. – 384 с. з іл.

8. Манан П. Природний закон і права людини. Пер. з фр. Валентина Омелянчика. – К.: Стилос, 2019. – 160 с.

9. Мясоутов Ш. К. Основи мусульманського права: Навч. посібник. – К., 2002.
10. Націоналізм. Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий – К.: Смолоскип, 2000.
11. Себайн Джордж Г., Торсон Томас Л. Історія політичної думки. — К.: Основа, 1997.
12. Скрутон Р. Консерватизм. Запрошення до великої традиції / пер. з англ. Катерина Діса. – К.: Наш Формат, 2022. – 176 с.
13. Філософія політики: Хрестоматія: У 4 т. / Авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. – К.: Знання України, 2003.
14. Харарі Ю. Н. Sapiens: людина розумна. – К.: Наш Формат, 2016. – 544с.
15. Хрестоматія з історії політичних вчень: Посібник / Упоряд. та автор коментарів Уривалкін О. М. – К.: Дакор, КНТ, 2008. – 456 с.

Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна «Історія зарубіжних політичних вчень». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2610>

Навчальне видання

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ

Методичні рекомендації

з підготовки до практичних занять, виконання індивідуального завдання та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія»

Укладач

СТЕЦЕНКО Світлана Власівна

Підписано до друку 16.09.2022 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 60-396
Умов.-друк. арк. 1,2. Обл.-вид. арк. 1,4.
Тираж 20 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 7599 від 10.02.2022 р.